

Nämnden för statligt stöd till trossamfund:

På hans myndighet möts tro och demokrati

Han basar för en myndighet som inte gör stort väsen av sig, men som kanske uträttar något slags under i det tysta. Kyrkogården har ställt några frågor till Åke Göransson, generalsekretäre för Nämnden för statligt stöd till trossamfund, SST.

Varför har vi i Sverige ett statsstöd till trossamfund?

– Det beror på att man sedan 70-talet i Sverige tyckt att det är viktigt att alla rörelser som samlar och engagerar mycket människor och som deltar i samhällsdebatten ska ges samma möjlighet att utifrån sina ekonomiska förutsättningar göra det. När det här stödet tillkom 1971, så kom också två andra stöd – partistödet och presstödet, och det skedde utifrån exakt samma tanke.

– Vi sysslar med stöd, men stöd är ju mer än pengar. Därför bytte vi 2007 namn från Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund till Nämnden för statligt stöd till trossamfund.

En av era uppgifter är att med samfundet skapa dialog kring respekt, demokrati och tolerans. Hur går det till?

– Genom att vi, när vi träffar de 42 samfund som i dag är statsstödberrättigade, tar upp frågor som till exempel hur man skapar demokratiska processer, hur man skapar delaktighet i verksamhet och beslut och hur man faktiskt bemöter andra. I dag, när vi har rätt mycket motsättningar

i Sverige där man blandar ihop kulturellt bagage med religiöst bagage, är det en viktig fråga.

– Dessutom har vi flera regeringsuppdrag som rör detta. Bland annat har vi i tre år haft ett uppdrag att föra en fördjupad demokratidialog, där vi fokuserat på mänskliga rättighetsfrågor. Dels mina egna rättigheter, men också hur jag bemöter andra människor utifrån samma rättigheter.

Hur tas det här arbetet emot av samfundet?

– Många blir glada när de inser att de faktiskt redan jobbar med människorättsfrågor, fast de kanske kallar det något annat. Sen kan det väcka positiva insikter – man har kanske inte funderat på att det som görs i det lilla kan generaliseras och bidra till positiv utveckling i ett större sammanhang.

Har Svenska kyrkan synpunkter på er verksamhet – ni har ju ändå till uppgift att ge stöd till samfund med andra trosuppfattningar?

– Absolut inte. Svenska kyrkan är en av de kyrkor som är mest öppna, generellt sett. Man är också väldigt

”Sådana viktiga frågor som hur man sköter begravningar och hur man tar hand om minnen måste följa hur samhället ser ut.”

generös med att öppna sina kyrkor och lokaler för att de som inte har några, åtminstone temporärt, ska kunna samlas och hålla gudstjänst.

Att vi har ett mångkulturellt samhälle med många

religiösa samfund – hur påverkar det begravningsverksamheten i landet?

– Det påverkar genom att fler traditioner kommer in och därigenom flera sätt att tolka och manifesteras det som är ett av de mest tragiska ögonblicken i en familjs liv. Vid dessa tillfällen återknyter man ju ofta till sin egen eller till den dödes historia och vill gärna på något sätt skapa en hemkänsla eller en igenkänning. Då kanske vi måste vara öppna för att det kan finnas olika uppfattningar om hur en gravsten ska se ut eller

SST:S FEM UPPGIFTER*

1 FÖRMEDLA STATS BIDRAG

Förmedla stöd främst i form av organisationsstöd. Under 2013 fördelades 75,2 miljoner kronor till trossamfunden. Målet är att ge samfunden möjlighet till aktiv och långsiktig religiös verksamhet. För att bli statsstödsberättigat ska samfundet ha en viss stabilitet (mätt i storlek och verksamhet), det ska ha en egen livskraft (ekonomin ska i huvudsak finansieras av de egna medlemmarna) och man ska bidra till att stärka de demokratiska värderingar som samhället bygger på. Beslut om att ett trossamfund ska vara

bidragsberättigat fattas av regeringen. Svenska kyrkan får inte statsbidrag genom SST utan får sitt ekonomiska stöd genom att staten bekostar dess kyrkoavgifts-uppbörd, en kostnad beräknad till ungefär 115 miljoner kronor.

2 GE ALLMÄNT STÖD TILL TROSSAMFUND

Stöd är mer än pengar och många samfund, främst de som nyligen etablerat sig i Sverige, behöver stöd i att orientera sig i det svenska samhället och gentemot den svenska staten.

3 SAMORDNA SAMFUNDENS ROLL I KRISBEREDSKAPSSAMORDNING

SST har i uppdrag att arbeta med samfundens roll i krisberedskapsarbetet. Det kan handla om allt ifrån att ta hem ett antal tusen lik efter tsunamin, där anhöriga ska underrättas och där lokaler för minnesgudstjänster ska fixas, till insatser då en buss kör av vägen och barn omkommer. Detta görs, förutom tillsammans med samfunden, också i samverkan med bland annat Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, kommuner och länsstyrelser.

4 VARA ETT DIALOGFORUM

SST ska vara dialogforum för trossamfunden i frågor som rör respekt, demokrati och tolerans. Denna kontinuerliga dialog ska bygga på respekt och ömsesidighet.

5 VARA ETT EXPERTORGAN

SST är remissinstans vid utredningsförslag men ska också fungera som expertorgan när det gäller allmänna frågor som rör tro och religion.

* SST, Nämnden för statligt stöd till trossamfund

att det finns olika sätt att fira begravning – om det till exempel ska var med eller utan kista eller hur fort det ska gå.

– Vi pratar om livspussel, men vi måste kanske också prata om att det finns ett nationspussel att lägga. Med det perspektivet blir det självklart att sådana viktiga frågor som hur man sköter begravningar och hur man tar hand om minnen måste följa hur samhället ser ut. Om det sen ska se ut som det gör i dag, det är kanske inte hugget i sten.

Men just nu har vi det här regelverket och då får vi se till att fylla det med kunniga och skickliga medarbetare.

Du leder en verksamhet vars huvudsyfte är att stötta samfunden och lära dem mer om vårt samhälle. Men kan de som jobbar inom begravningsverksamheten i sin tur tillräckligt mycket om dessa samfund eller skulle det behövas en kunskapsöverföring åt andra hållet också?

– Absolut. Det är viktigt att vi går från att titta på "vad" till "varför" – det behövs kunskap inte bara om vad

folk vill, utan varför de vill det. Först då kan man börja förstå vad det som kan upplevas som konstigt egentligen står för. Det kan kanske till och med öppna för igenkänning, fast sederna och bruken tar sig ett annat religiöst och kulturellt uttryck.

– En annan aspekt är att det också gäller att kunna skilja mellan vad som faktiskt är en religiös tradition och vad som bara är en enskild individs påhitt eller önskemål.

Tror du att allmänheten skulle reagera om de fick reda på att det utgår statsstöd till exempelvis muslimska kyrkan?

– Absolut. Det finns jättemycket fördomar. Och vi har tyvärr i dag en växande diskriminering i Sverige. Ett av de regeringsuppdrag vi har i år är att kartlägga de främlingsfientliga handlingar som sker i dag mot både samfund och individer. Och vi kan konstatera att under de senaste sju-åtta åren så har sådana handlingar växt. Alla vet att det sker mot judiska och muslimska församlingar. Men det sker också mot en

del nyetablerade kristna samfund och mot de äldre frikyrkoförsamlingarna.

– Det finns en större och större avoghet mot det som man utifrån sig själv anser vara annorlunda. Så ser samhällsklimatet faktiskt ut.

Om du försöker blicka framåt – hur ser samhället ut 2050?

– Det går inte att koppla loss från hur det världspolitiska läget är. Sverige är en spegel av hur konflikthärdarna ser ut i världen eftersom vi tidigare haft och bitvis fortfarande har en generös flyktingpolitik gentemot de som flyr från våld och förtryck.

– En framtidsfråga som specifikt rör samfunden är hur väl man lyckas med nästa generation, de som i dag är unga vuxna. Lyckas man hitta ett språk för att nå ut till dem? Och lyckas man genom det ge dem tolkningsnycklar till att orientera sig i en ganska bråkig och brokig värld? Lyckas man inte med detta så kommer samfunden att marginaliseras.

TEXT OCH FOTO: JOHAN NILSSON

ÅKE GÖRANSSON är katolik med lång erfarenhet av religionsdialog och ekumeniskt utbyte. Han har deltagit i flera utredningar, bland annat den som resulterade i relationsförändringen mellan staten och Svenska kyrkan.

Innan Åke Göransson i mars 2010 tillträdde som generalsekreterare för SST var han Katolska kyrkans samordnare i Sveriges kristna råd och vice ordförande i Arbetsgivaralliansen, kyrkornas och de ideella organisationernas arbetsgivarorganisation. Våren 2014 valdes Åke Göransson också in i styrelsen för SKKF.